

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, October' 6-dikán 1818.

Spanyol Amérika.

A' Veneczuelai Insurgenseket, különösen pedig az ő fő vezérjeket Bolívárt nagyon megtámadták némely irók pennával, az *Anglus* (Ministeri) *Kurirban*: — „A' Bolívar' utóbbi táborozásának szerentséllen végződését (így szoll a' nevezett újságnak egy tudósítója Guyanai St. Tamásból) én nem tartom véletlen esetnek. Már tsak 16 mértföldnyire lévén a' fő várostól Caraccastól, ekkor apró tsapatokra darabolta seregeit, 's minden lépcsén oly hibákat tévén, melyeket egy Káplárnak se' lehetne megbozsátani, megveretett. Minckutánna néhány Generalisoknak magához tsatolt szép seregeiket ckképpen elvesztegette, vissza jött az Apuréhez. A' nép kezdi végre felnyitni szemeit ezen vitéz vezér eránt. Ilyenek a' köztünk uralkodó egyenetlenségeknek következcsei. Bámulásra méltó dolog, hogy 9000 jó fegyveres emberekkel el nem tudott kergetni egy maroknyi Spanyol sereget.“

„Az Indepensek' állapotja (így szoll a' nevezett újságnak egy másik Anglus levelezője) nagyon kétséges lábon áll. Bolívar a' polgári országlás' igazgatójává, Pacz pedig, egy bator, és nagy természeti talentumokkal biró, de minden nevelés nélkül való katona, fő hadi vezérré, fognak nevezetni. Sokak igen ohajtanák, ha most Mac-Gregor itt volna (Angliában van); ő itt most sok jót tehetne.“

„Bolívár ezelőtt három héttel ide érkezett (ezt is egy Anglus írja a' Mi-

nisteri újságban, Junius' végefelé, *Augustura* városából), 's itt is fog egy idejig maradni. Sokszor beszéltem véle; én őtet nagyon szeretem; ő egy emberszerető, hinyilt szívű, jó nevelésű, tudományos ember, de nagyon félek, hogy mind c' mellett se' bír azokkal a' másokat felyülhaladó tulajdonságokkal, melyeket felőlle feltettek. Affelől belsőképpen meggyőződve vagyok, hogy mind ő, mind pedig az Országlószék eltökéllettséggel iparkodnak azon, hogy megtarthassák a' népnek tett ígéreteiket: de haszontalan, ha fundus nintsen. Nintsen elég pénz. Úgy látszik, hogy Bolívar maga is jól érzi, melly nagyon akadályoztassa őket ezen fogyatkozás. Tudatlanságból tselekedték-é vagy gonosszágból, elég az hozzá, hogy elcintén igen nagy tehetséggel hirtelték birni ezen Országlószéket. Az Anglus tiszték megtsalattattak; sokan még a' 200 Piastereket se' kapták kezekhez (itt fekszik eltemetve az ördög) mellyeket ideérkezésekkor kellett volna kapniok. Osztán itt ennivelő sints egyéb, tsak hús; zóldséget nem teremsteneik; még az asztalt sints mivel megteríteni sok előkelő házakban; a' liquorium nagyon rossz; valami időtöltés eszébe se' jusson senkinek; egy pohár vízből 's egy pipa dohányból áll minden társalkodási fogadtatás. Könyvek dolgában telyes fogyatkozás van, mert itt az olvasó ember legritkább.“

Más újságlevelekben így felel egy Tabagói ugyantsak Anglus tudósító,

a' Kurirban felhozott kétségbeeső tudósításokra: —

„Én éppen most jövök Angosturából, a' hol két hónapig tartózkodtam. Mikor az *Oronoco* torkából kiveztem, Admiralis Brionnal találkoztam, ki a' régen *Smaragd* most *Győzedelem* névű hajón ülven, hajós seregének egy részével oda bevezett. Mindenféle hadi készüléteket, puskapórt, és 10,000 puskát vitt *Angosturába* az Országlovszék számára. Ezen szállítvány nagyon jókor érkezett-meg, mert az egész országban nem volt 4000 haszonvethető puska. *Bolivárnak* az ideji táborozás' kezdetében nem volt 1200-nál több puskája; gyakran megtörtént, hogy vissza kellett hazájokba küldeni a' rekrutákat, mert nem volt mivel felfegyverkeztesse. Néki oly terheléssel kellett küszködnie, a' milyenehen győzedelmeskedni közönséges embernek lehetetlenség lett volna; arra csak *Bolivárnak* volt elegendő bátorsága 's hazaszeretete. Európában gyakran hallottuk mondattatni, hogy ez a' revólúció csak kevés olyan emberek' munkája legyen, a' kik ez által semmit el nem veszhetnek; 's mindent nyerhetnek. E' nem igaz. Majd minden itisztületett birtokosok, részeseik ennek. *Bolivár* maga is egy volt a' *Caraccasi* leggazdagabb tulajdonosok között, és birtokos ura az Aragua'i völgyeknek. Feláldozta minden vagyonát, 's a' köz katonákkal osztozik minden inségckben és szükségszenvében. A' Generalisai ötlet buzgósággal segítik; ő ezekkel egygyességben él; 's minden környúlállásokból úgy látszik, hogy az ő országlássok erőssödik. Generalis *Pacz* ezen utóbbi táborozás alatt nagy hadi talentomokkal való birást mutatott-ki. Az, hogy a' Spanyolok *Venezuelát* valaha mehgódoltathassák, lehetetlenség. Az, hogy ők a' mellett is, hogy *Bolivár* eleintén a' Spanyol hadifoglyokat bántás nélkül vissza adta, az

elfogott insurgenseket tortúrázták 's hideg vérrrel felmészárolták, a' tartománynak minden lakosaiban egyegy ellenséget támosztott-fel ellenek, kik familiájoknak valamely tagjáért boszszuállással adósok nékik. Méltó tselekedet lenne az Anglus nemzethez, az, hogy ennek a' népeket eltörő hadakozásnak végét vettessen; melyre nékik két fő indító okaik lehetnének: egygyik az emberiség, másik annak a' véghetetlen haszonnak meggondolása, mely reájok az ő mesterségi műveiknek ezen tartományok' természeti gazdag terméseiért való feltesereléséből háromlana. Angliának mesterségi szorgalmatossága *Venezuelát* nem soká földi paraditsommá tenné. *Angostura* 400 Anglus mértföldnyire esik az *Oronoco* vize' torkától, és még itt oly nagy, hogy Angosturán felyül még 1200 Anglus mértföldök hajókázható (megbirja a' hajókat). Nagy vizek folynak velle öszsze, milyenek az *Apure*, és a' *Rio-Negro*. Az *Oronoco*, rész szerént a' maga véghetetlen nagysága, rész szerént ezen vizek által, az *Amazonok* országáig és *Quitóig* terjedő legtermékenyebb tartományokat öszszeköti, milyenek a' többek közt *Varinas*, *Caraccas*, *Uj-Granada*. Ez olyan természetű víz, mint a' *Nilus* Egyiptomban; hat hónapig egyvégtiben nevededik, 's annyi ideig száll. Nevedezésének hat utolsó hetét alatt oly nagy, hogy negyven lábnyommal haladja felyül közönséges nagysága mértékét, 's ezen idő alatt minden aljas helyekre kiöntvén, terméknnyé teszi őket. —

„Itt (*Angosturánál*) most minden hadi munkát félbeszakasztott az essős idő; minden térségek viz alatt vannak; ilyenkor itt minden ember honnyában nyugszik. A' tsatázó részek mind letten nagyon meggyengültek az utóbbi táborozás alatt: hanem a' jövő táborozásban megtörténhet, hogy a' Spanyolok, ha Euro-

pából új segítségek nem fog érkezni, megadják magokat, minthogy az insurgenseknek ember' dolgában nints fogyatkozása, 's most már fegyvert is vitt néliek *Brion*. Igaz a', hogy a' Venecuclai Országlószeiket sokak rágalmazták, de tsak oly idegenek és szerentsevadások, részint, kik reménségekben megtsalattattak, részint pedig, a' kik Venecuclai földjére soha ki se' léptek, hanem a' St. Thomas, St. Barthalemy, és Trinidad szigeteik' kikötőhelyeikben hallott otsárló hírek által magokat eljlesztetni engedték. Ezen szigetek' kereskedési theátromán fő személyt jádzik az önnön haszonra való tekintet. Tudják itt azt, hogy a' mikor Venecuclai a' maga függetlenségére eljut, akkor ezen szigeteknek minden a' féle nyeresége megszűnik, melyet ezek addig abból vettek, hogy az insurgenseknek lerakodási, Biztossági, 's titkos kereskedési helyekül 's magazinokul szolgáltak. *Bolivár* semmit el nem mulat megtenni, hogy felváltott kötelességeinek megfelelhessen; én nem esmérék nállánál tisztább szívu' 's betsületesebb gondolkodású embert. Hogy a' vásárban pontos fizető, ezt magam tapasztaltam felölle, melyre nézve újabb alkura lépvén véllé, felváltottam a' miket újabban reám bizott. De a' *Venecuclai*ba jövő Anglusok se' mind egy forma tulajdonságú emberek; nem mind érdemelnek tiszteletet; taláttanak közöttük iszákosok és engedetlenek, a' melly hibák oly lépésekre szokták venni az embereket, mellyek sehol meg nem szenvedtetnek. Olyanok is taláttanak közöttük, kik soha nem katonáskodtak, leg több, ha valamely tsapszéken vagy kalmár boltban szolgáltak, következésképpen semmi tapasztalásuk nintsen. De olyanok is sokan vannak ám közöttük, kik ditsőségére válnak rendjeknek, 's példásan és vitézül viselik magokat. Anglus Oberster *Inglisch* az *Ortzi* tsatában Már-

tzius' 26-dikán úgy viselte magát, hogy Gen. *Paczna*k szemébe tűnvén, o' hozzá nyargalt, megölelte, 's a' lántsáját oda nyujtván, így szollott néli: — „Fogadjaj-el töllem Oberster Uram! ezen lántsát, mellyel én ellenségeink közzül már 500-zat agyon szurtam; szolgáljon ez az úr' vitézsége eránt viseltető tiszteletem jeleül.“ — A' következett napon Generális diplomát küldött *Bolivár* ugyan ezen Obersternek.“

Ezen utolsó tudósításnak 's más ily hanguaknak kiadója ellen, ki kétségkívu' a' *Morning Chronicle* volt, így dőhog (vagy mint a' Német újságok magokat kifejezik, így *polémizál* a' Ministeri rész' Kurirja: — „Minden álnok proklamátióji által is véghez nem viszi a' *Morning Chronicle* azt, hogy a' Nagy Hatalmaságok czélzásokat ezen fontos tárgyra nézve megváltoztassák. Az Orosz és Frantzia Udvarok már elegendőképpen kimutatták, melly nagy részvétellel légyenek a' VII-dik Ferdinandus ügye eránt; 's éppen így gondolkodik az Anglus nemzeti egyenes itéletü része is, 's e' mindent jónak fog találni, a' mit Ministereink a' *Legitimusság*' ügyiért tselekedni fognak. Osztán hisze' mi is lehetne Angliának hasznosabb és nyereségesebb, mint az, hogy a' Spanyol Király hatalma minden Amérikai Spanyol tartományokban helyreálltassék?“

Ezen heves megjegyzését egy kevés mérséklette későbbi leveleiben a' Kurir, így szollván: — „Mi nem cróssítottuk azt, hogy az *Acheni Congressus* éppen azon eszlközöket tanátskozás alá fogja venni, mellyek ezen elpártolt Spanyol tartományoknak meghódoltattásokra kívántathatnak. Mi tsak azt mondjuk és hiszszük, hogy a' Szövetséges Hatalmaságok azon feltételekért, mellyeket VII-dik Ferdinandus ezen tartományoknak a' megengesztelődésre nézve tett, közönségesen kezességet fognak valólni.“

Ha ezt megselekszik a' Nagy Hatalmas-ságok, ezen tartományoknak azután semmi indító okaik nem fognak lenni arra, hogy a' magok pártoskodások mellett megmaradjanak; és minthogy ez a' támadás csak kevés számú mesterkedőknek munkája volt, hízkelkedhetünk magunknak azzal, hogy az Amerikai nép az Aacheni Congressus' gondolkodása által megvilágosítván, a' maga eddig követett vezéreit elhagyni 's az anya hazá' jóvalásait örömmel és ölelve elfogadni fogja."

A' *Kurirt*, mint látszik, afféle szavai által hevesítette vala fel 's indította a' *Morning Chronicle* ezen megjegyzésekre, hogy néki nem látszik, hogy az Amerikai Spanyol tartományok nagy bizodalommal viseltetnének a' nékiek ígertett *amnestia*hoz, gyanítván, hogy az ez által kijelentetett nyájasság, inkább csak a' hányákat illetné, mint a' lakosokat. És továbbá: valyon VII-dik Ferdinandusnak az Amerikai tartományokhoz való legitimusi jussa emlegettvén, nem elevenítették-e fel ez által IV-dik Károlynak Spanyolországhoz 's Amérikához való jusa? —

Ugyantsak a' *Morning Chronicle* azt is említi ezen alkalmatossággal *Paplo Morillónak* a' Venezuelai Királyi fő vezérnek Madridba küldött tulajdon tudósításaiból, a' mellyeket 1817-ben Jan. 6-dikán még a' *Kadixsi Mercantile Diarium* nevű újság is kiadott, hogy ezen fő vezér meghatározott módon kijelentette, hogy ő egész Új-Granadában egy olyan embert se' fog életben hagyni, a' ki ezen revoluzciónak kormányozására elegendő talentummal 's befolyással bírjon. Ezen tudósításában névszerént felszámolta *Morilló* azokat, kiket a' Carthagénai vagy Új-Granadai Vice-Királyságban halálra 's jóvaiknak elvesztésére ítelt, 's azt tette szavai után, hogy ő a' reá bízott dolgot úgy végrehajtja, mint

Cortes és Pizarro végrehajtották azt, a' mi reájok volt bizva. Az ő tudósításában megnevezetett személyek száma százhuszonhatra tététt, kik minnyájan, vagyonyok, vagy elmebéli talentomaik, ar-vagy pallérozodások által letettző emberek voltak, 's a' kik, hogy annál tsufosabban essék megölettetéssek, hátulról lövettettek-meg, 's azután akasztófára köttettek vagy fejek vétetett. — A' *Morning Chronicle* Albának neyezi ezen Generális Morillót.

Az *Augosturai* újabb tudósításokban olvassuk, hogy mihelyest Admirális *Brion* 4000 (ámbar nem 10,000) puska-val, ugyan annyi patrontással, kardal, bajonéttal, 300 hordó puslaporral, 's 400 rekrutálkkal oda megérkezett, *Bolivár* azonnal útnak indította Gen. *Marinot* egy sereggel *Cumana* városának megtámadására. *Brion* is elevezett ugyan oda, hngy azt a' tengerfelől szállja-meg. Egy más sereget *La-Guayra* ellen küldött-el *Bolivár*, melly az a' kikötőhely, hol a' Királyi sereg' tartalékjai, hajói, magazinumai, 's ezeknek tengeri prédálóik tartozkodnak. Innen úgy látszik, hogy az insurgens vezérek megváltoztatták hadi plánumjokat; eddig mind csak a' *Lanosokról*, térségekről, iparkodtak a' fő városra, *Caraccasra*, előnyomulni, most a' partoknál kezdik a' munkát a' városok 's kikötőhelyek ellen.

Annak bizonyoságául, hogy melly nagy eltökéllettséggel dolgozzék a' Buenos-Ayresi Országlószék a' függetlenségnek meggyökeresítésén, azok a' Biztosok, kiket az Északi Amerikai Elölülő, ház-tüz-látni, vizsgálódní, oda küldött volt, azt is beszélik, hogy munkába vétette az emlitett Országlószék minden politikai foglatú irásoknak, mellyek az Északi Amerikai szabad státusokban kinyomtatattak, lefordittatását, 's kinyomtatását, azért

hogy ezekből a' függetlenség az odávaló népre is annál inkább kiterjedjen, 's általában, hogy a' közönséges tanulás gyökeresedjék.

Nagy Britannia.

Három Orosz fregátok, Laishoy, Es-paichnoy, és Provoinoy, mellyek hasonlóképpen Spanyolországnak adattattak, Portssmouthha megérkeztek, a' honnét Kadiks felé folytatják útjokat.

Mac-Gregonról, li jó darab idő-től fogva Irlandiában egy helyről más helyre járkált, 's közelebről Dublinban és Belfastban is megfordult, azt írják, hogy két hónap alatt egy egész önkéntvállalkozott rekrutákból álló expedíziót fog valamelyik Anglus kikötőhelyből Uj-Granada felé útnak indítani, melly már tsak névvel Spanyol tartomány, minthogy éppen tsak Karthagenában találtatik még benne Spanyol őrzősereg. Mostanság nem várták az insurgensek egy embernek megérkezését jobban, mint a' *Max-Gregorét*.

A' Londoni Times újságlevelek erősítik, hogy az öszszeszővcikkezett Hatalmasságok a' nevezetes Amerikai útszara Humboldt Sándorra bízták, hogy Déli Américának erköltsi 's politikai állapotjáról, 's azon eszközökről, mellyek által ott a' békességet helyre lehetne állítani, készítsen valami munkát.

A' Ktrályné oly rosszul érezte magát Sept. 17-dikén, hogy a' Princzek, Princzaszszonyok, és Orvosok, tsaknem el se' távoztak az ágya mellől.

Német Ország.

Ő Cs. K. Felségének Moguntziából lett elindulásáról, 's útjának további folytatásáról ezeket olvassuk: —

„Ő Cs. Kir. Felsége minckutánna Sept. 24-dikén Moguntziában az Austriai és Pruszsus őrzőseregeket megmustrálta volna, a' seregeknek szép karban való

állapotjával 's a' magok derék kimutatásával való Felséges megelégedését ki nyilatkoztatta; a' Vice-Kormányozót Báró Strauch F. M. Lajtnánt urat a' Vas Korona Rendnek nagy keresztjével, 's Pruszsus Inzsinör Májor Origni urat a' *Leopold* Austriai Császári Rend' Rittersi keresztjével, megajándékozta. Ezen nagy érdemekkel tündöklő Májor urat az a' szerencsétlenség érte vala Sept. 25-dikán, hogy a' midőn a' vár' erősségeinek megvizsgálásaközben Felséges Urunk előtt lovagolna, a' lovával elesvén, a' fejét megsebezte, de talám, mint látszik, nem veszedelmesen. —

„Moguntziából 25-dikben indult tovább ő F. ge Bingen felé a' Rénus vizén, egy Nassaui Hertzegi tsajkán, mellyen Császári zászlók lobogtak, a' Palatinus és Maximilian ő Cs. Fő Hertzégsekkel, Dániai Kresztely Kir. Hertzeggel, 's a' maga Udvarnokjaival egyetemben, a' városi áldást kívánó népnek jelenlétében, melly nagy sokasággal a' partra ligyült vala, 's a' melly közben az ágyuk' dörgése a' levegőt hasogatta. Ezen elindulás Németországnak egygyik legszebb pontján, 's a' legkedvesebb ősz napnak reggelén esett. A' partok mellett tállátató hajók már előre nagy számmal kibérlettetvén 's ezen alkalmatosságra felékesítettvén, nem kevés díszesítésére szolgáltak ezen Felséges utozásnak.

„*Bieberbach*hoz érkezvén, itt kiszállott 's a' *Nassaui* Hertzegnél fölöstökmözött ő Cs. Felsége, 's 11 óraker tovább indult. A' szél igen kedvező volt, úgy hogy már 2-tődfél óraker *Winkel*hez érkezett ő Felsége, 's ott a' már várokozó Hertzegi szekerekbe kísérvével egygyütt beülvén, az úgynevezett *Johannisbergre* vette útját, a' honnét az egész Rheingau lakható. Itt ebédelvén, minden kísérvével együtt, a' hova tsatolta vala már most magát a' *Nassaui* Hertzeg is, ismét a' szározon folytatta útját

Rudesheimhoz, a' hol a' hajdan *Mertnichek* most *Ingelheim* Grófok *Burgját* (várát), szemlélté - meg, melly egy, mint tartják, éppen az Imperátorok' idejétől fogva fennálló régiség. Ezen *Burgot* annak mostani birtokosa, mostanság ezen épülethez egészszen hozzáillő módon lakhatóvá tette. Itt *5E. ge.* ábratájban a' *Nassaui Hertzegtől*, a' *Palatinus* ő *Fő Hertzegségétől* 's a' *Dániai H. Hertzegtől* bútsut vévén, útját *Bingen* felé folytatá a' hol meghált.

„Ő *Felségének* ezen *Rénusi utozása* egy *tsupa öröminnepnek* neveztetethetik. A' partokat mindennütt a' magok örömeiket számtalanképpen nyilatkoztató nézők lépték-el. *Ellfeldnél* valami huszig való, szállófa levelekkel szépen megkoszoruzott tsajkák tsatolták magokat a' több kísérekhez, 's a' *Császári tsajka* mellett karikát formáltak. Ezen tsajkák között néhányakon fehér ruhás leánkák ültek, a' kik részint a' magok honnyi nótájokra készült énekeket hangítsáltak, részint az ott is kedves nép' énekét: *Gott erhalte Franz den Kaiser*, énekelték. *Rudesheimban* ezen alkalmatlóságra készült szép Német dalt nyújtottak által ő *Felségének* az előkelőbb *Polgárok'* leányai. Estvére nem tsak *Bingen* városa világosítottatott vala meg, hanem az általellenben lévő partokon is nagy tüzeket raktak a' lakosok, mellyek között különös éjjeli tekintetül szolgált *Ehrenfels* nevű régi vár, mellyet a' *Nassaui Hertzeg* belől az omlások között fával megrakotván, 's a' fát meggyujtatván, az omlások közül kiátszó lángok az éjjeli setétségben természetesen képzeltették, hogy mitsoda tekintete lehetett ezen és a' több itt találtatott váraknak, mikor a' harmintz esztendeig tartott hadakozásban a' tűz' *prédájiva* lettek. —

Sept. 26 - dikán reggel *Bingenből* ugyan tsak a' *Rénus* vizén tovább indul-

ván ő *Cs. Felsége*, elindulása előtt, *Bingen* mellett azt a' *Kloppenburg* nevű, 's a' *Rénus* mellett talán legnagyobb kiterjedésű váromladékot is megszemlélte, a' melyben *V-dik Károly Császár* még egész fényességgel lakott.

Napkeleti India.

Egy *Anglus utasnak* jegyzései között, a' ki nem régen érkezett-meg *Napkeleti Indiai utozásából*, jelles előadás találtatik az ott szokásban lévő *tigris-vadászatról*, melly vadászat ott egy időtől fogva annyival szükségesebbé lett, hogy a' tigrisek nagyon megmérstültek 's megszorodtak. A' vadászok elefántokra ülnek. Egyre egyre 5-tön 's 6-ton is fel-ülnek ahozkésztült ülőhelyre, mellyet *teronynak* neveznek. Előre-szágoló kutyák *botsáttanak*; ezeket nyomban követi a' vadászat-hoz jól néki tanított *Elefánt*, melly oly szaglással bír, hogy már *meszszírről* megérzi a' tigris; a' midőn orrát felemelvén, nagyon vigyáz, hogy az ellenség véletlenül reá ne tsapjon. Ekkor a' vadászok a' hátán oly készüllettel vannak, hogy akar melly szempillantásban tüzet adhassanak. A' kutyák a' vadnak néki *botsáttatván*, 's ez az elefántot meglátván, azonnal felágoskodik, száját ellátja, egyget se' motzan, 's az elefántnak minden lépésekor kegyetlen orditást tesz'. Az elefánt azonközben egész addig közelit hozzá, míg az órával eléri, mellyet még mind felemelve tart. Mikor a' két állat egymást kegyetlenül nézi, a' vadászok a' tigrisre tüzet adnak — ez a' lövésre fére ugrik — ötet ekkor az elefánt az orrával hirtelen felkapja, 's hasonló hirtelenséggel a' földhöz tsapja, 's halálra tapodja. Ezen vadászat közönséges 's oly kevésbé veszedelmes, hogy *Anglus fő aszszonyóságok* is részesülnek benne.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

A' Felséges Urunk' ditsösséges neve' napja, melly az egész Monárkhia szíves ájtatossági innépnája, itt a' fő városban valamint más esztendőekben úgy most is, az ő Felsége kinyilatkoztatott akaratja szerint nem közönséges pompával ugyan, de szíves örvendezésekkel 's háládatos imátságokkal 's ájtatossággal szenteltetett a' mult vasárnapon e' hónap' 4-dikén. Szombaton estve minden theatromokon, a' városiakban úgy, mint a' külső városiakban is, elénekeltetett a' népnek ezen kedves éneke: *Gott erhalte te Franz den Kaiser!* a' Wieni theatromon pedig egy ezen alkalmatosságra készült előbeszéd által is magasztaltatott ezen nagy nap. Ezen estve minden theatromaink szépen megvilágosítottak.

Az italok' vámjára, 's a' belső tartományok közt a' vámfizetés alólvaló, kevés kivétellel lett felszabadíttatásokra nézve, új határozások tétettek, mellyeknek summázatok ez: — Az alább megnevezett italokért való vámok a' külső határszéleken mindenütt egy formán fizetnek. A' Monárkhia' belső részein pedig, tudniillik az ó és az utóbb szerzett Austriai tartományok között, az alább megnevezendő italok a' vámtól egészen szabadon vitettethetnek, de a' vámlineáknál tsalugyan megvisitáltatnak, hogy látni lehessen nintsen-e a' szabad italok mellé oly portéka vagy ital is felpakkoltatva, a' miért még most vánrót kell fizetni. Ezen szabadság alól azonközben kivétetnek: Magyarország, Erdély, Dalmatzia, Istria, 's a' Triesti és Fiumei szabad kikötőhelyek, 's a' Puntss-essentzia, Li-quörök, 's az égettborok (pálinkák), mel-

lyekért még mostanában tovább is fizetni kell a' vámot.

(A' többi következik).

Az intereszes Obligatzióknak sorsvónása folyó Oktober' 1-ső napján véghez menvén, a' 169-dik Series jött-ki, a' melly 1,597,212 forintot 4 lrt, 's a' leszállított mérséklés szerint 25,172 ft. 30 $\frac{1}{2}$ kr. interestteszen. Az ebben kijött Obligatziók mind, külömbkülömb interesű Cameralisok, 's mennek a' 14,806 számú Obligatziótól fogva a' 15,605 számúig; mellyek közt a' 15,602 és 15,603 számú Obligatziók, a' tőke pénznek, melyről szollanak, tsak felerészével fordulnak benniek elő. — A' kijött Obligatziókról különös laistrom adattatik-ki.

A' közönséges szüret Austriában tegnap kezdődött-el. A' szollómívesek a' mustnak sokságával és jóságával mindenütt megelégednek: tsak azt ohajtják, hogy vásárosok is ily bőséggel találtsanak hozzá.

Nemzeti Irói köteleességünknek tartjuk tisztelt Olvasójinkat azon nevezetes munkára figyelmetessé tenni, melyről szoll az itt következő —“

Könyv-Hirdetés.

Folyó esztendei Szent Mihály napján leszen három száz esztendeje, hogy Verbötzi István *Hármos Törvény Könyve* Magyar Országban a' birtok körül fenforgó perlekedésekben világos és az Ország Gyűlésén hozatott *Törvény* által Rendszabássá tétetett.

E' százados ünnepet Horvát István Ur, a' Nemzeti Museum mellett lévő Széchényi Országos Könyvtár Órzdje av-

val kívánta részéről meg tisztelni, hogy mindazokat, a' mik akár Verbótzai István eredetét, életét és viszonyosságait; akár pedig magát a' Hármos Törvény Könyvet, és ennek Törvényes Bévételét bővebben 's hitelesebben meg esmértehetik, nagy költséggel, 's nem kisebb fáradsággal szerzett Gyűjteményéből imcztimű Könyvében a' Magyar Nemzet elébe terjeszti:

„Verbótzai István Emlékezete, Mellyet a' Hármos Törvény - Könyv Törvényes Bévételének Harmadik Századára készített Horvát István, a' Széchényi Országos Könyvtár Órzoje a' Magyar Nemzeti Museum mellett. — I. és II. Kötet. Pesten 1818. 8-vo. A' tzm lapot ékesíti Verbótzai István Kezű Irásának részbe vésetett mása.“

Azon kívül, hogy a' XVI. század kezdetének Történetei e' Könyvben új színben fognak megjelenni, számtalan eddig teltyességgel nem esmért tárgyak fogják nevelni az igyekezet érdemét, mellyeket egyenként sok volna elő számlálni. Ez oka, hogy itten a' Könyvnek tsak némelly vonásaiba ereszkedhetni.

A' Munkának *Első Kötete* négy szakaszokból áll. Az elsőben a' Verbótzai Nemzetség eredete *Hunt* és *Pasnán* híres Vitézektől, kik Geysa Vezér alatt jöttek Magyar Országba, 's az ifjú Szent István Királyt Vitéznek ütötték, lehozatik, különösen pedig a' *Kerepetzi* Nemből származó Verbótzai István régi ősei, bár eddig atya nevét sem tudtuk, előszámláltatnak; a' másodikban Verbótzai István élete 's gyermekeiben való elágazása leiratik, 's erkölcsi caractere minden ellene támasztott vádok alúl egykoru iratokból felmentetik; a' harmadikban

Munkái, és kiváltképpen a' Hármos Törvény-Könyv esmérete, a' *Consuetudo* és *Jus Consuetudinarium* magyarázatával együtt elő adatik; a' negyedikben a' Hármos Könyv törvényes Bévetele bébizonyíttatik, és a' munka kelső érdemeiről egyenes ítélet tétetik.

A' *Második Kötet* a' Verbótzai Nemzetség Diplomatariumát és egyéb próbagyanánt szolgáló iratokat fogja magában foglalni, hogy az Olvasó semmit váltában elhinni ne kényszeríttessék.

Minekutánna a' Szerző semmi költséget és fáradságot nem kéméllett a' Kulföknök és Segedelmeknek öszveszerzéseben, nem kételkedhetni, hogy a' jó szándékot betsülő Hazafiak o' Munkának, melly a' Magyar Historiát, Törvényt és Polgári Szabadságokat olly közletről illeti, kinyomtatását Előfizetéssel eszközzeni fogják. Az Előfizetés ideje Leopold napi Pesti vásárig tart, 's maga az egész Munka Uj Esztendőre kiszabadul a' sajtó alúl.

Előfizetni lehet 10 Rhénes forintokkal Váltó Tzédulában

Pesten az alúl írt Könyvárosnál; — *Debreczenben* T. T. Sárváry Pál Tanító Urnál; — *Egerben* az Érseki Könyvnyomtató Műhely Gondviselőjénél Haberl Urnál; *Szegeden* Kibling Könyvkötőnél; — *Kassán* Wigandt Otto Könyvárosnál; — *Pétselt* Gundl Maximilian Könyvkötőnél; — *Székes Fejérvárott* Lang Ádám Könyvkötőnél; — *Sopronyban* Wigandt Könyvárosnál; — *Posonyban* Landes Könyvárosnál.

Az Előfizetőknök neveik a' II. Kötet végén ki fognak nyomtattni.

Pesten Szent Mihály hava 24-dikén 1818.

Eggenberger József,
Könyváros.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
October' 2-dikán 236 $\frac{1}{4}$ — 3-dikán 239 $\frac{1}{3}$ — 5-dikén 238 $\frac{2}{3}$ — forintot.